

Демянчук В. Ю., здобувачка вищої освіти;
Василик Л. Є., д-р наук із соц. комунікацій,
зав. кафедри журналістики
ЧНУ імені Юрія Федьковича

КАМЕРА ПРОТИ КУЛІ: БУКОВИНСЬКІ ЖУРНАЛІСТИ НА ФРОНТАХ ВІЙНИ

У статті систематизовано зміни у роботі локальної буковинської журналістики під впливом війни: участь журналістів у воєнних діях на передовій, їхній бойовий досвід, репортерська та волонтерська діяльність, втрати (загиблі та пропали безвісти журналісти).

Ключові слова: трансформація журналістики, воєнна журналістика, медіа-безпека, роль медіа.

Актуальність теми полягає у тому, що в умовах війни постає потреба зібрати інформацію про журналістів, які воюють на передовій. Їхні навички виходять поза межі журналістики мирного часу, а отже, є важливим досвідом для медійників. О. Романюк вважає: «Журналісти не тільки висвітлюють війну, а й стають її учасниками, що важливо для розуміння трансформації медіасередовища» [2]. Тож мета нашої роботи – вивчити адаптацію медіа до нових професійних викликів. Для цього необхідно систематизувати особливості роботи медіа у воєнний час; з'ясувати, як війна змінила основи професії; зібрати інформацію про медійників, які воюють у лавах ЗСУ та які загинули на війні. Об'єкт дослідження – діяльність медіа в умовах війни, предмет – трансформація журналістики, участь журналістів у бойових діях та в інформаційній боротьбі.

З початком війни немало працівників редакцій були мобілізовані до ЗСУ та як військові поєднали професійний обов'язок із захистом України. Вони не лише взяли до рук зброю, а й продовжили свою місію документувати реалії війни, підтримувати моральний дух суспільства та боротися за правду на інформаційному фронті. Їхні історії відображають трансформацію журналістської професії, коли медійники стають не лише спостерігачами, а й безпосередніми учасниками подій. Приклад Юрія Чорнея, Тетяни Таран, Петра Гайдашука, Миколи Кобилюка, Віктора Терьохіна, Софії Мелешко, Михайла Салітри та інших буковинських журналістів, які пішли на фронт, є свідченням того, що професійні навички та громадянська позиція можуть відігравати вирішальну роль у боротьбі за свободу. Водночас загибель медійників, як-от Максим Шварцман і Віктор Дудар, нагадує про небезпеку, з якою стикаються журналісти на передовій. Загалом, за даними Інституту масової інформації, з початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну загинуло

97 медійників. Із них 12 – під час виконання журналістської діяльності, 72 – як учасники бойових дій, 13 – внаслідок російських обстрілів або катувань [5].

Випускники та викладачі ЧНУ ім. Юрія Федьковича також відіграють значну роль у захисті України, беручи участь у бойових діях, інформаційному спротиві, волонтерській діяльності та військовій підготовці ЗСУ, демонструючи відданість державі у складний час. Серед них – Кася Богданова, яка пережила окупацію Херсона, долучилась до підпільного руху «Жовта стрічка», а згодом вступила до лав ЗСУ. Випускник кафедри журналістики Микола Кобилюк був відзначений почесним нагрудним знаком Головнокомандувача ЗСУ «За сумлінну службу». Журналіст і військовий Олег Ящук, відомий за проектом «Футбольний аромат» на телеканалі «Еспресо», боронив Україну на Донеччині, зокрема поблизу Сіверська та Лисичанська. Софія Мелешко, родом із Маріуполя, випускниця ЧНУ, служила у морській піхоті та нині займається підготовкою українських бійців у співпраці з міжнародними інструкторами. Викладач Андрій Гречанюк пішов добровольцем-артилеристом ще в 2014 р., а з початком повномасштабного вторгнення знову став до лав захисників. Колишня викладачка кафедри журналістики Лариса Раренко, кандидатка наук із соціальних комунікацій, сьогодні також несе службу в лавах Національної гвардії України. Ці приклади засвідчують глибоку громадянську позицію та готовність журналістської спільноти ЧНУ боронити Україну на всіх фронтах.

Повномасштабна війна стала серйозним випробуванням для чернівецьких медійників, які безпосередньо висвітлюють події на передовій, демонструючи стійкість і професіоналізм у складних умовах. Особливо виділяється робота репортерки сайту «Молодий Буковинець» воєнної кореспондентки Анни Семьонової, яка декілька разів відвідувала зону бойових дій, створюючи відео- та фоторепортажі про життя військових та реалії війни. Її публікації підкреслюють ключову роль журналістики як засобу не тільки документування реальності, але й формування суспільної думки в часі кризи. Робота таких журналістів сприяє підтримці морального духу громадян, допомагаючи суспільству зрозуміти ціну боротьби та важливість стійкості перед агресією [1; 2].

У час війни українські журналісти не обмежуються лише висвітленням подій, а й стають активними учасниками волонтерського руху, перетворюючи медіа на потужний інструмент підтримки армії та суспільства. Зокрема, журналіст Олексій Пономаренко, нині військовослужбовець ЗСУ, ініціював збір коштів на FPV-дрони для 77-ї бригади в межах проекту «Естафета донатів», що реалізується компанією SapientPro. Інший приклад – В'ячеслав Хабайло, який у межах авторського формату «Хроніки дня» регулярно інформує про потреби військових, волонтерські ініціативи та можливості допомоги [4]. Такі дії свідчать про трансформацію ролі журналістів – від спостерігачів до активних учасників боротьби за незалежність України.

За даними «Репортерів без кордонів», під час двох років повномасштабної війни в Україні постраждали понад 100 журналістів, з яких 11 загинули. Також 35 журналістів поранено і 12 затримано на окупованих територіях. Журналістка Вікторія Рощина була вбита в російському полоні. Міжнародна організація журналістів подала скарги на воєнні злочини проти медіа, задокументувавши понад 50 нападів. Від початку війни понад 230 медіа в Україні закрились, а Росія скоїла понад 500 злочинів проти журналістів [2]. Важливим завданням є збереження незалежної журналістики, підтримка місцевих медіа та зміцнення інформаційної безпеки, що є ключовими факторами стійкості українського суспільства у воєнний час.

Список літератури

1. Чорна А. Журналістика в умовах війни. Яким був 2023-й для чернівецьких медійників. *Інститут масової інформації*. 04.01.2024. URL: <https://imi.org.ua/blogs/zhurnalistyka-v-umovah-vijny-yakym-buv-2023-j-dlya-chernivetskyh-medijnykiv-i58220> (дата звернення: 20.10.2024).
2. Мельник Р. Понад 100 журналістів постраждали в Україні під час війни. «Репортери без кордонів». *Detector media*. 14.02.2024. URL: <https://detector.media/community/article/222950/2024-02-14-ponad-100-zhurnalistiv-postrazhdaly-v-ukraini-pid-chas-viynu-reportery-bez-kordoniv/> (дата звернення: 15.03.2025).
3. Чорна А. Як живуть чернівецькі медіа в умовах війни. *Інститут масової інформації*. 16.05.2022. URL: <https://imi.org.ua/monitorings/yak-zhyvut-chernivetski-media-v-umovah-vijny-i45581> (дата звернення: 19.10.2024).
4. Випусковий редактор інформагентства АСС. «Без зайвих слів»: чернівецький журналіст знімає репортажі про ситуацію у місті під час війни. *Інформаційне агентство АСС*. 01.03.2022. URL: <https://acc.cv.ua/news/chernivtsi/bez-zayvih-sliv-cherniveckiy-zhurnalist-znimaє-reportazhi-pro-situaciyu-u-misti-pid-chas-viyni-82185> (дата звернення: 01.04.2025).
5. Глянько К., Бовсуновська О. Щонайменше 112 українських та іноземних журналістів побували у російському полоні – ІМІ. *Суспільне Крим*. 04.11.2024. URL: <https://susplne.media/crimea/872493-sonajmense-112-ukrainskih-ta-inozemnih-zurnalistiv-pobuvali-u-rosijskomu-poloni-imi/> (дата звернення: 01.04.2025).